

Aanbevelingen van de FRDO voor het nieuwe federaal plan duurzame ontwikkeling

- **Op vraag van minister Zakia Khattabi in een brief van 14 februari 2024**
  - **Dit advies werd voorbereid door de projectgroep federaal plan + governance SDGs**
  - **Goedgekeurd door de AV van de FRDO via schriftelijke procedure op 27 mei 2024**
  - **De oorspronkelijke taal van dit advies is het Nederlands**
-

1. Context

[1] De FRDO ontving een brief van minister Zakia Khattabi, gedateerd op 14 februari 2024, met daarin de vraag aanbevelingen te doen voor het volgende federaal plan duurzame ontwikkeling.

[2] De *Wet betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling* (1997, gewijzigd in 2010)¹ bepaalt in artikel 6 dat binnen de twaalf maanden na de installatie van een nieuwe federale regering een federaal plan duurzame ontwikkeling dient te worden vastgesteld. Het voorontwerp van het plan wordt voorbereid door de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling (ICDO). Op basis van de ervaringen met de uitwerking van het huidige (derde) federaal plan DO,² met name de tijd die nodig is om een kwalitatieve tekst te maken, is de ICDO al begonnen met de eerste voorbereidingen van het volgende federaal plan. De minister nodigt de FRDO uit om al in deze fase aanbevelingen te formuleren, zodat die optimaal kunnen verwerkt worden in deze voorbereidingen.

[3] Het Rekenhof publiceerde in 2023 een rapport³ waarin werd geanalyseerd wat er door de verschillende beleidsniveaus werd gedaan met de aanbevelingen van een audit uit 2020 over de implementatie van de SDGs⁴ door de verschillende beleidsniveaus van ons land. Dat rapport geeft een goed overzicht van de beleidscontext waarin een nieuw federaal plan dient te worden gemaakt.

2. Bestaande adviezen

[4] De FRDO verwijst naar verschillende vroegere adviezen waarin heel wat voorstellen en beschouwingen te vinden zijn die nog steeds erg relevant zijn voor het toekomstig federaal plan. In het bijzonder kunnen we hier verwijzen naar het advies⁵ over het voorontwerp van het huidige federaal plan duurzame ontwikkeling.

---

¹ Zie: https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1997050535&table_name=wet

² Voor het plan, zie: <https://www.sdgs.be/nl/news/de-federale-regering-keurt-haar-federaal-plan-voor-duurzame-ontwikkeling-goed>

³ Zie: <https://www.ccrek.be/nl/publicatie/sustainable-development-goals>

⁴ SDG = Sustainable Development Goal. Zie: <https://sdgs.un.org/goals>. De SDGs zijn een onderdeel van de omvattende *2030 Agenda for Sustainable Development*. Zie: <https://sdgs.un.org/2030agenda>.

⁵ Zie: (2021a09) Advies over het voorontwerp van het Federaal plan voor duurzame ontwikkeling.

- [5] In dit nieuwe advies wil de FRDO niet al die al eerder geformuleerde elementen herhalen. We willen ons concentreren op een reeks bondig geformuleerde aanbevelingen die de essentie bevatten van de visie van de leden van de FRDO.

3. Aanbevelingen

- [6] *Aanbeveling 1* | Streef naar een federaal plan dat zich verhoudt tot een SDG-implementatiestrategie. In verschillende adviezen heeft de raad gesteld dat er nood is aan een implementatiestrategie⁶ voor de SDGs. Er is in principe nood aan een afgesproken strategie die een reële impact heeft op politieke keuzes die door de hele federale regering worden gemaakt. Minimaal zou er een politiek engagement moeten zijn van de regeringsleden voor hoe de verschillende duurzame ontwikkelingsdoelen zullen gehaald worden binnen de voorziene periode. Dat zou zich moeten vertalen in concrete beleidsdoelstellingen (SMART geformuleerd) voor de federale regering en een overzicht van de middelen die daartoe zullen worden ingezet. Zo'n implementatiestrategie bestaat nu niet. En ook al is de raad zeer tevreden dat er in de voorbije legislatuur eindelijk terug een federaal plan was, zoals de wet dat vraagt, toch kan niet gesteld worden dat het bestaande federaal plan een implementatiestrategie is. Hoe verdienstelijk ook, het huidig federaal plan verzamelt initiatieven van de verschillende overheidsdepartementen die zouden kunnen bijdragen aan het behalen van de SDGs. Het plan ontsnapt daarbij niet aan een 'silobenadering'. Er zijn te weinig aanwijzingen dat het bestaande federaal plan een reële invloed heeft gehad op het concrete beleid van de federale regering en op de politieke keuzes of strategieën die mee verantwoordelijk zijn voor het al dan niet behalen van de SDGs. De raad blijft ervan overtuigd dat een SDG-implementatiestrategie in een of andere vorm nodig is voor een coherent beleid met voldoende impact. Zo'n strategie zou de relevantie van een federaal plan versterken. Bij afwezigheid van een dergelijke strategie zou het volgend federaal plan onder meer een sterkere focus kunnen ontwikkelen op het structureel beleid dat nodig is om die SDGs te realiseren waarop ons land nu het slechtst scoort.

- [7] *Aanbeveling 2* | Zorg voor een federaal plan dat beantwoordt aan de wettelijke opdracht. In zijn advies over het ontwerp van het huidig federaal plan wees de raad erop dat de tekst in een aantal opzichten onvoldoende beantwoordde aan wat in de wet is omschreven als de opdracht van een federaal plan.⁷ Vanaf de voorbereidingen van het volgend federaal plan zou er grondig over moeten gewaakt worden dat de tekst beter beantwoordt aan die wettelijke opdracht. Dat zal de kwaliteit van de tekst verder kunnen verbeteren en ook zorgen voor een beter participatieproces door maatschappelijke organisaties en burgers. In de opdracht zoals omschreven in de wet duurzame ontwikkeling staat dat het federaal plan (Art. 3, 4°) "acties voor interdepartementale samenwerking" moet bevatten. Het zou zinvol zijn dat het federaal plan ook departementale acties zou bevatten of dat het uitlegt hoe de verschillende departementale plannen verband houden met het federaal plan en bijdragen aan de SDGs.

---

⁶ Zie hiervoor onder meer (2015a05) Advies over de implementatie van de SDGs. [12]

⁷ In advies (2021a09), [4] verwijst de raad onder meer naar wat omschreven is in de wet: "De wettelijke omschrijving van de inhoud van het federaal plan (art. 3) stelt dat het plan "maatregelen" moet bevatten "met het oog op de realisatie van (...) de internationale en Europese verbintenissen", waarvoor er ook "indicatieve beleidsdoelstellingen bij het verstrijken van het plan" en "tussentijdse doelstellingen (...) om te kunnen beantwoorden aan internationale verbintenissen" zouden moeten worden bepaald." Het huidig plan beantwoordt niet volledig aan die omschrijving.

[8] *Aanbeveling 3* | Maak een plan dat vertrekt van een evaluatie van de uitvoering van de SDGs. Uit recente wetenschappelijke evaluaties op internationaal⁸ en Europees⁹ niveau over de staat van de uitvoering van de SDGs blijkt dat er op dit moment geen sprake is van een traject dat zal leiden tot het behalen van de doelstellingen tegen 2030. Evaluaties voor ons land bevestigen dat beeld.¹⁰ Een volgend federaal plan zou die vaststelling mee als uitgangspunt moeten nemen voor de werkzaamheden. Op welke SDGs scoort ons land slecht? Wat is er nodig om tegen 2030 de beoogde doelstellingen wel te halen? Hoe kan dat inzicht vertaald worden in concrete beleidsacties? Hoe kan er meer oog zijn voor de onderlinge verbanden (interlinkages) tussen de SDGs? Dergelijke vragen kunnen een scherpere focus geven aan een volgend federaal plan.¹¹ Als er sprake is van een reeks beleidsbeslissingen die specifiek gericht zijn op het wegwerken van de achterstand in de SDG-implementatie kan het federaal plan onder meer bijdragen aan een beleidskader dat optimaal de monitoring en opvolging van die beleidsbeslissingen organiseert.

[9] *Aanbeveling 4* | Zorg voor een structurele en systemische aandacht voor beleidscoherentie. Een volgend federaal plan moet een meer structurele aandacht moeten hebben voor het principe van beleidscoherentie. Het is vervolgens aan de regering om beleidscoherentie in concrete dossiers te garanderen. Dat principe kan op verschillende manieren worden ingevuld. Enkele voorbeelden:

- Welke politieke initiatieven die een uiting zijn van een holistische samenwerking tussen verschillende beleidsbevoegdheden zijn er nodig om tot een reële vooruitgang te komen in de implementatie van die SDGs (als onderdeel van de ruimere *2030 Agenda*) waar ons land slecht scoort?
- Welke concrete samenwerkingswerven zijn er nodig waarbij de verschillende beleidsniveaus van ons land tot een elkaar versterkende interfederale samenwerking zouden moeten komen? Eventueel kan men zich focussen op een beperkt aantal systemische cases, zoals bv. energetische renovatie van woningen of duurzame mobiliteit.
- Hoe kan ervoor gezorgd worden dat er een betere structurele beleidsaandacht is voor de effecten elders in de wereld van beleidskeuzes die in ons land of de EU worden gemaakt? Hoe kan die impact nog beter in beeld komen?
- Welk beleid en welke beleidsinstrumenten zijn er nodig om optimaal in te kunnen spelen op de samenhang tussen verschillende crises (zoals de klimaat-, biodiversiteits- en vervuilingscrisis)?

[10] *Aanbeveling 5* | Maak een kwalitatieve en leesbare tekst die zich leent tot zinvolle participatie. In zijn advies over het ontwerp van het huidige federaal plan wees de raad erop dat de tekst als geheel niet in evenwicht was en ook moeilijk leesbaar. Dat zorgde ervoor dat het moeilijk was om op een zinvolle en kwalitatieve manier te adviseren over of bij te dragen aan dat ontwerp. Zo werden mogelijk ook kansen gemist op het creëren van een inclusief draagvlak voor een toekomstgericht beleid duurzame ontwikkeling. De raad vraagt dat vanaf het

⁸ Zie hiervoor onder meer: *The Sustainable Development Goals Report 2023*.

<https://unstats.un.org/sdgs/report/2023/>

⁹ Voor de voortgang van het beleid op EU-niveau, zie: *Sustainable development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – 2023 edition*.

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-flagship-publications/w/ks-04-23-184>

¹⁰ Zie in dit verband de belangrijke werkzaamheden van het Federaal Planbureau. Het recente rapport *Indicatoren van duurzame ontwikkeling* (Februari 2024) geeft een goed recent overzicht.

<https://www.plan.be/publications/publication-2452-nl-indicatoren-van-duurzame-ontwikkeling-2024>

¹¹ Zie in dit verband ook: (2023a05) Advies over het ontwerp van de Voluntary National Review 2023, [19].

begin van het proces van de opmaak van het nieuwe plan gewaakt wordt over de tekstkwaliteit, en dat met het oog op een optimaal participatieproces. Los van de tekstkwaliteit van het plan zou de regering ook een inspanning moeten doen om de inbreng van het participatieproces maximaal te valoriseren.¹²

---

¹² Zie voor een vergelijkbare opmerking: (2023a05) Advies over het ontwerp van de Voluntary National Review 2023, [10].

Bijlage 1. Stemgerechtigde leden van de algemene vergadering die deelnamen aan de stemming over dit advies

Ledengroep	Stem VOOR	Stem TEGEN	ONTHOUDING	TOTAAL
Voorzitter en ondervoorzitters				
Vanessa Biebel	+			
Arnaud Collignon	+			
Patrick Dupriez	+			
Bart Vannetelbosch	+			
<i>Totaal op 4 met stemrecht</i>	4			4
NGO's voor milieubescherming				
Eva Joskin	+			
<i>Totaal op 3 met stemrecht</i>	1			1
NGO's voor ontwikkelingssamenwerking				
Nicolas Van Nuffel	+			
<i>Totaal op 3 met stemrecht</i>	1			1
Werknemersorganisaties				
Sacha Dierckx	+			
François Sana	+			
Thomas Vael	+			
Hadrien Vanoverbeke	+			
<i>Totaal op 6 met stemrecht</i>	4			4
Werkgeversorganisaties				
Ineke De Bisschop	+			
Ann Nachtergaele	+			
Piet Vanden Abeele	+			
<i>Totaal op 6 met stemrecht</i>	3			3
Jeugdorganisaties				
Simon Sterck	+			
<i>Totaal op 2 met stemrecht</i>	1			1

TOTAAL van de stemmen op 24 met stemrecht	14	14

Bijlage 2. Vergaderingen voor de voorbereiding van dit advies

De projectgroep federaal plan + governance SDGs vergaderde op 22/29 april en 13 mei 2024 om dit advies voor te bereiden.

Bijlage 3. Personen die hebben meegewerkt aan de voorbereiding van dit advies

Voorzitter

- Prof. Brent Bleys (UGent)

Leden en hun vertegenwoordigers

- Nicolas BORMANN (CNCD)
- Sacha DIERCKX (ABVV)
- François HUYGHE (Boerenbond)
- Rodolphe MOURIAU (VBO-FEB)
- Bert STEVENS (BV-OECO)
- Hadrien VANOVERBEKE (CGSLB)

Waarnemende leden, wetenschappelijke raadgevers en uitgenodigde experts, leden pool/ andere adviesraden

- Antoinette BROUYAUX (Associations 21)
- Alain HENRY (Planbureau)
- Maggi POPPE (Nederlandstalige Vrouwenraad)
- Hendrik SEGERS (KBIN)

Secretariaat

- Marc DEPOORTERE (FRDO-CFDD)
- Jan MERTENS (FRDO-CFDD)